

Sygn. akt I ACa 1114/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Małgorzata Wołczańska (spr.)
Sędziowie :	SA Barbara Owczarek SO del. Joanna Naczyńska
Protokolant :	Anna Wieczorek

po rozpoznaniu w dniu 6 lutego 2014 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Usługowo-Handlowego (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w J.

przeciwko M. P.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie

z dnia 28 maja 2013 r., sygn. akt I C 80/12

1) oddala apelację;

2) zasądza od pozwanego na rzecz powódki 2 700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 1114/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Częstochowie uznał za bezskuteczną w stosunku do powódki Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Usługowo – Handlowego (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w J. umowę darowizny z dnia 4 grudnia 2009 roku, zawartą w formie aktu notarialnego przed notariuszem L. M. w O., numer Repertorium A 18785/2009, na mocy której dłużnik Z. P. podarował pozwanemu M. P. nieruchomość położoną w K., Gmina P., składającą się z działki gruntu o numerze (...) o powierzchni 0,4414 ha, dla której Sąd Rejonowy w C. prowadzi księgę wieczystą o numerze (...) w celu ochrony wierzytelności przysługujących powódce

przeciwko dłużnikowi Z. P., stwierdzonych nieprawomocnym nakazem zapłaty wydanym przez Sąd Okręgowy w G. w postępowaniu nakazowym z dnia 21 lipca 2011 roku, sygn. akt I GNc 339/11 oraz nieprawomocnym nakazem zapłaty wydanym przez Sąd Okręgowy w G. w postępowaniu nakazowym z dnia 5 września 2011 roku, sygn. akt I GNc 413/11. W pozostałym zakresie Sąd powództwo oddalił oraz orzekł o kosztach postępowania.

Sąd Okręgowy oparł swe rozstrzygnięcie o następujące ustalenia faktyczne:

W dniu 5 stycznia 2009 roku pomiędzy powódką, a Przedsiębiorstwem Handlowo Usługowym (...) zawarta została umowa nr (...), mocą której powódka zobowiązywała się do zakupu drewna kopalnianego w ilościach i asortymentach podanych przez (...) SA, a dłużnik zobowiązywał się to drewno w podanej ilości sprzedać. Z. P. zobowiązał się ponadto dostarczyć przedmiot umowy na własny koszt, jego obciążało ryzyko transportu, zobowiązał się również do niezwłocznego zawiadomienia powódki o możliwym opóźnieniu wykonania umowy lub zamówienia, przy jednoczesnym wskazaniu prawdopodobnego czasu opóźnienia i jego przyczyny. Kontrahenci uzgodnili także, iż podstawową formę odszkodowania stanowiąc będą kary umowne naliczane zgodnie z treścią § (...) umowy. Powódka uprawniona była nadto do nabycia na koszt dłużnika towarów, których ilość odpowiadać miała ilości towarów, z dostarczeniem których dłużnik się opóźnia, albo do żądania od Z. P. zapłaty ich wartości, zachowując w obu przypadkach roszczenie o naprawienie szkody wynikłej z opóźnienia. Powyższa umowa zawarta została na okres 12 miesięcy od dnia jej podpisania. Umowa ta została zmieniona aneksem nr (...), zgodnie z którym zmianie uległ sprzedawany asortyment, a także termin jej obowiązywania – do dnia 8 lipca 2010 roku.

Notą księgową z dnia 18 listopada 2009 roku powódka obciążyła Z. P. należnością w kwocie 9 705,10 zł z tytułu zakupu zastępczego stojaka sosnowego SR WCK 16-18 cm dł 5 mb. Notą księgową nr (...) powódka obciążyła Z. P. należnością w kwocie 20 629,06 zł z tytułu zakupu zastępczego stojaka sosnowego SR WCK 8 – 11 cm dł 4,5 i 5,0 m dla KWK (...) i (...). Notą księgową z dnia 7 grudnia 2009 roku powódka obciążyła Z. P. należnością w kwocie 23 229,15 zł z tytułu zakupu zastępczego stojaka sosnowego SR WCK 16-18 cm dł 5 mb. Pismem z dnia 10 grudnia 2009 roku Z. P. uznał roszczenia powódki wynikające z wystawionych not księgowych nr (...) i wniósł o rozłożenie tych należności na raty. Notą księgową z dnia 22 grudnia 2009 roku powódka obciążyła Z. P. należnością w kwocie 23 970,65 zł z tytułu kary umownej za zwłokę w realizacji dostaw dotyczących umowy (...). Notą księgową z dnia 30 grudnia 2009 roku powódka obciążyła Z. P. należnością w kwocie 45 663,79 zł z tytułu kary umownej za zwłokę w realizacji dostaw dotyczących umowy (...). Notą księgową z dnia 18 stycznia 2010 roku powódka obciążyła Z. P. należnością w kwocie 36 720,88 zł z tytułu zakupu zastępczego stojaka sosnowego KWK (...), KWK (...), KWK (...). Notą księgową z dnia 11 lutego 2010 roku powódka obciążyła Z. P. należnością w kwocie 41 703,23 zł z tytułu zakupu zastępczego stojaka sosnowego, stropnicy, desek. Notą księgową z dnia 12 lutego 2010 roku powódka obciążyła Z. P. należnością w kwocie 80 708,44 zł z tytułu zakupu zastępczego stropnic sosnowych SR WCK 8-11 cm o dł 3,00, 4,00, 5,00, 6,00 m. Notą księgową z dnia 12 lutego 2010 roku powódka obciążyła Z. P. należnością w kwocie 180 452,43 zł z tytułu zakupu zastępczego stropnic sosnowych SR WCK 8-11 cm o dł 3,00, 4,00, 5,00m. Notą księgową z dnia 30 kwietnia 2010 roku powódka obciążyła Z. P. należnością w kwocie 82 804,69 zł z tytułu zakupu zastępczego stropnic sosnowych, desek, kasztów. Notą księgową z dnia 31 sierpnia 2010 roku powódka obciążyła Z. P. należnością w kwocie 150 297,01 zł z tytułu zakupu zastępczego stropnic sosnowych, desek, kasztów. Notą księgową z dnia 31 grudnia 2010 roku powódka obciążyła Z. P. należnością w kwocie 12 271,48 zł z tytułu zakupu zastępczego stropnic sosnowych, desek, kasztów. Notą księgową z dnia 26 maja 2011 roku powódka obciążyła Z. P. należnością w kwocie 41 696,79 zł z tytułu zakupu zastępczego stropnic sosnowych, desek, kasztów.

Powódka wielokrotnie kierowała do Z. P. pisma wzywające go do wykonywania wiążącej kontrahentów umowy. Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksła z dnia 21 lipca 2011 roku, sygn. akt X GNc 339/11 Sąd Okręgowy w G. nakazał Z. P., aby zapłacił powódce Przedsiębiorstwu Produkcyjno – Usługowo – Handlowemu (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w J. kwotę 739 527,55 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 11 sierpnia 2011 roku oraz kwotę 16 445,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, albo wniósł w tym terminie zarzuty. Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksła z dnia 5 września 2011 roku, sygn. akt X GNc 413/11 Sąd Okręgowy w G. nakazał Z. P., aby zapłacił powódce Przedsiębiorstwu Produkcyjno – Usługowo – Handlowemu (...) Spółce z

ograniczoną odpowiedzialnością w J. kwotę 218 899,29 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 11 sierpnia 2011 roku oraz kwotę 9 954,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, albo wniósł w tym terminie zarzuty.

Powódka dokonała potrącenia należności przysługujących jej przeciwko Z. P. z przysługującymi mu przeciwko niej należnościami co do jej kwoty 33 486,12 zł. Podejmowane przeciwko dłużnikowi Z. P. czynności egzekucyjne okazały się bezskuteczne.

Z. P. był właścicielem: nieruchomości wraz z inwentarzem żywym i martwym położonej w K. Gmina P., działki gruntu (...) obszaru 2,7617 ha, dla której Sąd Rejonowy w C. prowadził księgę wieczystą o numerze KW (...); nieruchomości wraz z inwentarzem żywym i martwym położonej w K., Gmina P., działki gruntu (...) obszaru 3,0365 ha, dla której Sąd Rejonowy w C. prowadził księgę wieczystą o nr KW (...), nieruchomości wraz z inwentarzem żywym i martwym położonej w K., Gmina P., działki gruntu (...) łącznego obszaru 7,6449 ha, dla której Sąd Rejonowy w C. prowadził księgę wieczystą o nr KW (...), nieruchomości wraz z inwentarzem żywym i martwym położonej w K., Gmina P., działki gruntu (...) łącznego obszaru 0,7148 ha, dla której Sąd Rejonowy w C. prowadził księgę wieczystą o nr KW (...), udziału w wysokości 1/2 części nieruchomości wraz z inwentarzem żywym i martwym położonej w K., Gmina P., działki gruntu (...) łącznego obszaru 3,8620 ha, dla której Sąd Rejonowy w C. prowadził księgę wieczystą o nr KW (...), nieruchomości wraz z inwentarzem żywym i martwym położonej w Z., Gmina O., działki gruntu (...) łącznego obszaru 6,7449 ha, dla której Sąd Rejonowy w C., X Zamięscowy Wydział Ksiąg Wieczystych prowadził księgę wieczystą o nr KW (...), nieruchomości wraz z inwentarzem żywym i martwym położonej w Z., Gmina O., działki gruntu (...) łącznego obszaru 3,1021 ha, dla której Sąd Rejonowy w C. prowadził księgę wieczystą o nr KW (...), udziału w wysokości 1/2 części nieruchomości we współwłasności nieruchomości wraz z inwentarzem żywym i martwym położonej w W., Gmina O., działki gruntu (...) obszaru 0,1165 ha, dla której Sąd Rejonowy w C. prowadził księgę wieczystą o nr KW (...). Wszystkie powyższe nieruchomości zostały przez niego zbyte. Nieruchomość położona w miejscowości K., Gmina P., składająca się z działki gruntu (...) obszaru 0,4414 ha, dla której Sąd Rejonowy w C. prowadził księgę wieczystą o numerze KW (...), a dla której obecnie prowadzona jest księga wieczysta o numerze (...) – na rzecz pozwanego, zaś pozostałe nieruchomości na rzecz jego żony – B. P..

Umową darowizny, zawartą w formie aktu notarialnego w dniu 4 grudnia 2009 roku, numer repertorium A 18785/2009 przed notariuszem L. M. w O. Z. P. darował na rzecz M. P. nieruchomość w postaci działki gruntu o numerze(...) obszaru 0,4414 ha stanowiącą grunty rolne zabudowane, łąki trwałe, grunty orne, która wcześniej wchodziła w skład nieruchomości położonej we wsi K., Gmina P., składającej się z działek gruntu numer (...) o łącznym obszarze 2,7617 ha, dla której Sąd Rejonowy w C. prowadzi księgę wieczystą KW nr (...).

Sąd Okręgowy wskazał, iż ustalony w sprawie stan faktyczny nie był przedmiotem sporu pomiędzy stronami i znajdował odzwierciedlenie w treści zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego. Pozwany nie kwestionował faktu istnienia po stronie dłużnika Z. P. zadłużenia na rzecz powódki, jego wysokości i wymagalności, które stwierdzone zostały nakazami zapłaty Sądu Okręgowego w G.. Bezsporny był również fakt otrzymania przez niego przedmiotowej nieruchomości od Z. P. w drodze darowizny. Sąd zaznaczył, iż fakt braku uprawnomocnienia się wskazanych nakazów zapłaty pozbawiony był znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, skoro pozwany nie kwestionował ani zasady, ani wysokości przysługującej powódce przeciwko pozwanemu wierzytelności. Zarzuty pozwanego ograniczały się do stwierdzenia, iż darując mu przedmiotową nieruchomość dłużnik Z. P. nie działał w celu pokrzywdzenia wierzycieli, lecz w celu realizacji woli swoich rodziców – poprzednich właścicieli przedmiotowej nieruchomości, których wolą zawsze było jej przekazanie pozwanemu.

W konsekwencji, Sąd pierwszej instancji uznał, iż powództwo zasługuje na uwzględnienie częściowo. Stan niewypłacalności dłużnika w osobie Z. P. istniał zarówno w dacie dokonywania zaskarżonej czynności prawnej, w dacie wniesienia pozwu, jak i w czasie wyrokowania. Okoliczność ta nie była kwestionowana przez pozwanego. Jednocześnie Sąd wskazał, iż dotychczas podejmowane przez powódkę czynności egzekucyjne przeciwko dłużnikowi i jego następcom prawnym nie doprowadziły do wyegzekwowania przysługujących jej przeciwko dłużnikowi wierzytelności, a ich częściowe zaspokojenie nastąpiło wyłącznie na skutek potrącenia wierzytelności przysługujących dłużnikowi Z. P. przeciwko powódce. Co prawda nie cała kwota wierzytelności przysługujących powódce przeciwko dłużnikowi

była wymagalna w momencie zawarcia przez dłużnika i pozwanego kwestionowanej umowy darowizny, a część podlegającej ochronie wierzytelności, co bezsporne, w ogóle jeszcze nie powstała, to jednakże wobec faktu, iż wszystkie przysługujące powódce przeciwko dłużnikowi wierzytelności wynikały z umowy z dnia 5 stycznia 2009 roku, dłużnik zdawał sobie sprawę z faktu, iż wierzytelności te powstaną w przyszłości, a ochrona powódki znajduje w tej sytuacji swoje źródło w treści art. 530 k.c. Zgodnie z powołanym przepisem przepisy o skardze pauliańskiej stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy dłużnik działał w zamiarze pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli. Obowiązek wykazania, że osoba która korzyść uzyskała miała wiedze co do zamiaru pokrzywdzenia wierzyciela przez dłużnika powstaje wyłącznie w przypadku odpłatnego rozporządzenia korzyścią majątkową. W przypadku nieodpłatnego rozporządzenia korzyścią majątkową zastosowanie znajduje przepis art. 528 k.c., zgodnie z którym wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Wobec czego, w ocenie Sądu Okręgowego, świadomość pozwanego w odniesieniu do działania dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli nie miała znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Nawet w wypadku ustalenia, iż pozwany nie zdawał sobie sprawy z problemów finansowych Z. P., powódce przysługiwałoby roszczenie o uznanie umowy darowizny za bezskuteczną. Jednocześnie Sąd pierwszej instancji wskazał, iż w czasie dokonywania zaskarżonej czynności prawnej dłużnik Z. P. działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Niewątpliwie miał on świadomość istnienia przysługującej powódce względem niego wierzytelności, a mimo to zdecydował się na nieodpłatne wyzbycie się przysługującego mu udziału w nieruchomości, mimo świadomości, iż nie posiada innych składników majątku, ani nie uzyskuje dochodów, które pozwoliłyby mu na zaspokojenie wierzycieli. Zgodnie natomiast z art. 529 k.c., jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny, domniemywa się, iż działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. To samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny. W tym stanie rzeczy, zdaniem Sądu Okręgowego, bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy były argumenty pozwanego, jakoby działanie Z. P. miało na celu nie pokrzywdzenie wierzycielki (powódki), lecz wykonanie woli jego rodziców – poprzednich właścicieli przedmiotowej nieruchomości. Bez względu na powyższą kwestię, wobec niewypłacalności Z. P. i rozporządzenia przez niego mieniem pod tytułem darmym oczywistym jest, iż zdawał on sobie sprawę z faktu, że jego działanie doprowadzi do pokrzywdzenia wierzycielki w osobie powódki, a jego subiektywna motywacja, nawet gdyby przyjąć za wiarygodne twierdzenia pozwanego i świadków w osobach rodziców i żony dłużnika Z. P., jest bez znaczenia. W przekonaniu Sądu nie miała znaczenia dla oceny zasadności powództwa w niniejszej sprawie również kwestia wartości darowanej pozwanemu nieruchomości. Powódka ma bowiem możliwość uzyskania z przedmiotowej nieruchomości zaspokojenia choćby w niewielkiej części, może zatem domagać się uznania czynności rozporządzającej nią za bezskuteczną. W związku z powyższym powództwo podlegało uwzględnieniu w odniesieniu do przedmiotowej nieruchomości.

W zakresie żądania uznania za bezskuteczną w stosunku do powódki darowizny uczynionej przez dłużnika Z. P. na rzecz pozwanego w postaci inwentarza żywego i martwego związanego z przedmiotową nieruchomością powództwo, zdaniem Sądu Okręgowego, na uwzględnienie nie zasługiwało. Strona powodowa nie wykazała, iż przedmiotem darowizny wraz z nieruchomością był z nią związany inwentarz żywy i martwy.

Powyższy wyrok zaskarżył pozwany w części co do punktu 1 i 3 wyroku wnosząc o zmianę i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesowych oraz zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Wyrokowi temu zarzucił:

1. naruszenie prawa materialnego art. 527 § 1,2,3 k.c., art. 528 k.c. i art. 529 k.c. przez przyjęcie ich błędnej interpretacji i zastosowanie, a polegające na niewłaściwym stwierdzeniu, że dla zasadności powództwa w sprawie ze skargi pauliańskiej nie ma znaczenia wartość darowanej pozwanemu nieruchomości, w sytuacji gdy darowanie rzeczy bez wartości lub o znikomej wartości rynkowej w istocie nie doprowadza do pokrzywdzenia wierzyciela;
2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku mający wpływ na jego treść, a polegający na przyjęciu, że powódka ma mieć możliwość uzyskania z przedmiotowej nieruchomości zaspokojenie części swojej pretensji, skoro nieruchomość ta nie ma dostępu do drogi i jako nieruchomość rolna o niewielkiej powierzchni de facto, zdaniem pozwanego, nie ma wartości rynkowej, ewentualnie że wartość ta jest znikoma, tj. na zasadach

doświadczenia życiowego można zasadnie stwierdzić, że nie zostanie spieniężona w postępowaniu egzekucyjnym z ww. przyczyn lub środki uzyskane w wyniku sprzedaży nie pokryją kosztów egzekucji.

Pozwany wniósł nadto o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego rzeczoznawcy w celu ustalenia rynkowej wartości nieruchomości na okoliczność, że powódka nie uzyska z niej zaspokojenia swojej wierzytelności nawet w niewielkiej części.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie, gdyż zaskarżony wyrok jest prawidłowy.

Odnosząc się na wstępie do podniesionego przez pozwanego zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych wskazać należy, iż jest on chybiony. Zarzut ten mógłby okazać się uzasadniony, gdyby Sąd Okręgowy ustalenia swe oparł na faktach nieznanających potwierdzenia w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym lub też, gdy z prawidłowo ustalonych faktów wyprowadził wnioski niezgodne z zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego rozumowania. Wskazać jednak należy, iż Sąd Apelacyjny w pełni podziela ustalony przez Sąd Okręgowy stan faktyczny w sprawie. Ustalenia faktyczne poczynione przez ten Sąd nie nasuwają zastrzeżeń, są oparte na właściwie ocenionym materiale dowodowym, gdyż ocena jest logiczna i nie nosi znamion dowolności. Sąd Okręgowy przeprowadził pełne postępowanie dowodowe, a zebrane dowody ocenił bez przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów określonej dyspozycją art. 233 § 1 k.p.c. Brak ustalenia przez Sąd Okręgowy faktycznej wartości nieruchomości, niezależnie od znaczenia tej okoliczności dla rozstrzygnięcia sprawy, o czym poniżej, stanowił bezpośrednią konsekwencję bezczynności strony pozwanej, która na żadnym etapie postępowania przed Sądem pierwszej instancji nie wystąpiła ze stosownym wnioskiem dowodowym w tym przedmiocie. Wnioskowanie na obecnym etapie postępowania o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego celem wykazania faktycznej wartości darowanej nieruchomości należało ocenić zgodnie z dyspozycją art. 381 k.p.c., jako spóźnione. O ile bowiem, w ocenie strony pozwanej, okoliczność ta miała istotne znaczenie z punktu widzenia jej sytuacji procesowej, to nie sposób uznać że takowego znaczenia nabrała dopiero po zapoznaniu się z treścią uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego. Bezsprzecznie skarżący miał możliwość powołania wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego już na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego, gdyż kwestia wartości nieruchomości była poruszana, chociażby w trakcie przesłuchania pozwanego na rozprawie w dniu 23 maja 2013 roku (k. 415).

Podobnie zarzut obrazy prawa materialnego, a to art. 527 § 1, 2 i 3 k.c., art. 528 k.c. i art. 529 k.c. należało ocenić jako nietrafny. Strona powodowa swe roszczenie wywodziła z treści art. 527 § 1 k.p.c. Na podstawie komentowanego przepisu należy wyróżnić następujące przesłanki warunkujące możliwość skorzystania przez uprawnionego z ochrony pauliańskiej: 1) istnienie wierzytelności wierzyciela; 2) dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z osobą trzecią; 3) pokrzywdzenie wierzyciela wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika; 4) dokonanie przez dłużnika czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela; 5) uzyskanie wskutek tej czynności korzyści majątkowej przez osobę trzecią; 6) działanie osoby trzeciej w złej wierze. Dla zastosowania skargi pauliańskiej wszystkie wymienione przesłanki muszą wystąpić kumulatywnie, a ciężar ich udowodnienia co do zasady - zgodnie z regułą dowodową wyrażoną w art. 6 k.c. - obciąża wierzyciela, który jest uprawniony do zaskarżenia czynności prawnej dłużnika. W tym zakresie ustawodawca jednak wprowadza pewne modyfikacje uzależnione od konkretnych okoliczności sprawy. I tak w pierwszej kolejności zgodnie z treścią art. 528 k.c. jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. W konsekwencji zastosowania tego artykułu odpada obowiązek wykazania przez wierzyciela działania osoby trzeciej w złej wierze. Zatem w okolicznościach przedmiotowej sprawy bez znaczenia pozostaje faktyczna wiedza pozwanego na temat istniejącej wierzytelności powoda, stanu niewypłacalności dłużnika i celu, w jakim dłużnik dokonał z pozwanym kwestionowanej czynności. Nie sposób zatem przyznać racji pozwanemu, który zarzuca Sądowi Okręgowemu naruszenie przywołanego artykułu. Tym bardziej, że pozwany poprzestał wyłącznie na ogólnym powołaniu przepisów, bez szczegółowego odniesienia się na czym naruszenie w tym zakresie miało polegać.

Natomiast dyspozycja art. 529 k.c. wprowadza domniemanie prawne zgodnie, z którym jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny, domniemywa się, iż działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. To samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny. Okoliczność stanu niewypłacalności dłużnika w chwili dokonania darowizny na rzecz pozwanego została udowodniona przez powoda w toku niniejszego postępowania mocą przedłożonych dowodów z dokumentów, których prawdziwości pozwany nie kwestionował. Tym samym ciężar dowodu obalenia tego domniemanie został przerzucony na pozwanego. To na nim spoczywał obowiązek dowiedzenia, iż dłużnik w chwili dokonywania przedmiotowej darowizny nie działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Obowiązku temu pozwany jednak, wbrew treści art. 6 k.c. w zw. z art. 233 k.p.c. przy zastosowaniu art. 529 k.c., nie sprostał. Dopiero na etapie postępowania apelacyjnego pozwany eksponuje okoliczność faktycznej wartości nieruchomości upatrując w niej szansę na podważenie zasadności roszczenia powoda. Tymczasem art. 527 k.c. nie uzależnia skuteczności wniesionej skargi pauliańskiej od faktycznej wartości przedmiotu czynności prawnej, której uznania za bezskuteczną domaga się wierzyciel. To czy w konsekwencji uwzględnienia skargi pauliańskiej wierzyciel będzie mógł zaspokoić swą wierzycielność w całości, czy też w części, a jeżeli w części to w jak znacznej, pozostaje bez znaczenia dla ostatecznego rozstrzygnięcia sprawy. Do czasu, aż nieruchomość przedstawia jakąkolwiek wartość istnieje stan, który umożliwia wierzycielowi chociażby częściowe zaspokojenie. Sam pozwany w czasie przesłuchania przyznał zaś, iż nieruchomość ta nie jest bezwartościowa. Niezależnie też od powyższego, oceny możliwości zaspokojenia się wierzyciela z przedmiotu darowizny, a także samej świadomości dłużnika nakierowanej na pokrzywdzenie wierzyciela, nie sposób dokonywać w oderwaniu od całokształtu zachowania dłużnika towarzyszącego dokonywanej darowiznie. Trzeba bowiem zaznaczyć, iż tego samego dnia przed tym samym notariuszem dłużnik Z. P. darował pozostałe nieruchomości do niego należące swojej żonie B. P.. Także ta darowizna została uznana za bezskuteczną w stosunku do powoda, gdyż mocą prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 24 września 2013 roku w sprawie o sygn. akt I ACa 556/13 oddalono apelację pozwaną od wyroku Sądu Okręgowego w C. z dnia 22 stycznia 2013 roku, sygn. I C 79/12, który uznał za bezskuteczne wobec powódki darowizny nieruchomości uczynione przez Z. P. na rzecz jego żony (k. 524). Opisane okoliczności wskazują, iż w istocie celem dłużnika było wyzbycie się całości posiadanego przez siebie majątku, aby tym samym uniemożliwić zaspokojenie się wierzyciela. Miał on świadomość łączącej strony umowy oraz rozmiaru zadłużenia jakie powstało i jakie powstanie z tytułu niewykonania przedmiotu tej umowy. Mimo to zdecydował się on podjąć kroki, które doprowadziły do wyzbycia się w całości posiadanego majątku. Z tej właśnie przyczyny obie te darowizny pozostają ze sobą w ścisłym związku i ich kompleksowa ocena pozwala stanowczo przyjąć, iż doszło do spełnienia przesłanek z art. 527 § 1 k.c., także w zakresie, objętej przedmiotem niniejszego postępowania, zaskarżonej czynności prawnej.

Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy orzekł również o kosztach postępowania kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wynikającą z treści art. 98 k.p.c. Sprawa ze skargi pauliańskiej ma charakter majątkowy i wartością przedmiotu sporu w tym wypadku jest kwota wierzycielności, której ochrony domaga się wierzyciel. Na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych i § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu na koszty postępowania pierwszoinstancyjnego składają się koszty wynagrodzenia pełnomocnika wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 3 617 zł oraz opłata od apelacji stanowiącej 5% wartości przedmiotu sporu, czyli kwota 5 000 zł.

Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 5 i § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu zasądając od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2 700 zł stanowiącej 75 % stawki minimalnej pełnomocnika. Brak było bowiem podstaw do uwzględnienia wniosku powódki o zasądzenie trzykrotności stawki minimalnej przewidzianej w przepisach.